Jaarplan Duurzaamheid 2026

Gemeente Westerkwartier

Januari 2026

Inleiding

Voor u ligt het Jaarplan Duurzaamheid Westerkwartier voor het jaar 2026. In oktober 2025 stelde de gemeenteraad het Duurzaamheidsbeleid 2025-2030 vast. In deze meerjarige beleidsnota zijn een aantal concrete speerpunten voor de komende jaren vastgelegd. Ook is het Programmaplan Duurzaamheid 2024-2030 opgesteld. Het voorliggend jaarplan dient u te lezen als een concrete uitwerking van deze twee documenten: een actieplan dat periodiek wordt geëvalueerd en - waar nodig - bijgesteld.

Leeswijzer
Wat kunt u als lezer verwachten? Het overzicht van speerpunten uit het Duurzaamheidsbeleid 2025-2030 is overgenomen. Per speerpunt staat er vermeld welke acties worden uitgevoerd. Geplande acties hebben betrekking op de stimulerende, faciliterende rol die de gemeente wenst te vervullen ten aanzien van duurzaamheid. Daarnaast zijn enkele acties geformuleerd voor verduurzamen van de gemeentelijke organisatie (voorbeeldfunctie). Per actiepunt staat vermeld wat het beoogde resultaat en de looptijd is.

Voor de indeling van het jaarplan is gekozen voor dezelfde herkenbare structuur als het Duurzaamheidsbeleid 2025-2030 met drie peilers: duurzaam wonen, duurzame leefomgeving en duurzaam ondernemen. Onder 'proces' vindt u overige acties voor organisatie om het beleid, beleidscommunicatie en onze PDCA-cyclus uit te voeren.

Voor het jaar 2026 ligt een belangrijke nadruk op uitrol van de Isolatieaanpak Westerkwartier. In de uitvoering leggen we nadrukkelijk de relatie met Maatregel 29 vanuit Nij Begun. Ook ligt de nadruk op het ondersteunen van initiatieven uit onze gemeenschappen (zonneweides, proeftuin aardgasvrije wijken, ideeën vanuit de dorpen). Tot slot wordt vragen we uw aandacht voor de netcongestievraagstukken in onze regio en een aantal acties om deze situaties te proberen te verbeteren en op te lossen.

Formatie en middelen
Een financieel dekkingsplan vindt u toegevoegd als bijlage bij dit jaarplan.

De uitvoering van het jaarplan is belegd bij verschillende teams in de organisatie. Het team duurzaamheid coördineert, initieert, adviseert en draagt zorg voor de beleidsontwikkeling. Uitvoering van acties dient binnen de bestaande formatie en reeds beschikbare middelen plaats te vinden.

Jaarplan Duurzaamheid Westerkwartier 2026

Acties	Wanneer	Gereed	Gewenst resultaat	Toelichting
Duurzaam Wonen				
1. In 2035 zijn 20% van alle woningen en gebouwen in onze gemeente aardgasvrij.				
Uitvoeren Proeftuin Aardgasvrije Wijken MOL-dorpen	Q2 2022	Q4 2030	Er is een meerjarig proces doorlopen waarbij de dorpen Midwolde, Oostwold en Lettelbert (uiteindelijk) aardgasvrij zijn en woningen voorzien zijn van individuele, elektrische warmtepompen (tenminste de helft) of hybride warmtepompen.	Dit project is een van de 64 proeftuinen binnen het Programma Aardgasvrije Wijken. In totaal is 4,6 miljoen beschikbaar voor de MOL-dorpen.
Uitvoeren project Garnwerd van het Aardgas af	Q1 2026	Q4 2027	Het project 'Garnwerd van het aardgas af' hebben we ondersteund en er is een subsidieregeling gemaakt en uitgevoerd om in het dorp Garnwerd zoveel mogelijk woningen van het aardgas af te krijgen.	Dit project wordt gefinancierd vanuit het Transitiefonds vanuit de provincie Groningen waaruit €232.000 beschikbaar wordt gesteld voor het uitvoeren van een subsidieregeling voor warmtepompen.
Opstellen aanpak aardgasvrij Middag-Humsterland	Q1 2026	Q3 2026	Er is een aanpak ontwikkeld om woningeigenaren in het Middag-Humsterland te ondersteunen bij het aardgasvrij maken van woningen.	Vanuit het NPG programmaplan Middag-Humsterland is een budget van € 300.000 beschikbaar voor de warmtetransitie in het Middag-Humsterland. De op te stellen aanpak dient ook als subsidieaanvraag bij het NPG.
2. We voeren de Isolatieaanpak Westerwartier uit en in 2035 zijn alle woningen geisoleerd				
Isolatieaanpak Westerkwartier: subsidieregeling minima+	Q3 2025	Q4 2028	Er is een subsidieregeling opengesteld voor inwoners met een inkomen van 140,1% tot 200% van het sociaal minimum, waarbij we tenminste 1.700 huishoudens van subsidie hebben voorzien.	Deze subsidieregeling financieren we met de gelden van de SPUK Lokale Aanpak Isolatie. De gemeentelijke regeling sluit aan bij de isolatieaanpak Nij Begun, terwijl ook aan de eisen van de SPUK LAI wordt voldaan. Op die manier kunnen we de bewoners die subsidie verkrijgen via deze regeling meetellen bij ons doelbereik van de SPUK LAI. Dit doelbereik is minimaal één isolerende maatregel uitvoeren in 4.994 woningen, uiterlijk in 2028. Om dit te behalen leggen we de koppeling met de actie Isolatieaanpak Westerkwartier: activatiecampagne.
Isolatieaanpak Westerkwartier: dorpsisolatiaanpak	Q4 2025	Q2 2027	Er is een subsidieregeling dorpsisolatieaanpak opengesteld met het doel om 15 lokale buurt- en dorpsinitiatieven te stimuleren om buurtgenoten te helpen bij het beter isoleren van hun woning. Voorgeselecteerd zijn: Pieterzijl, De Wilp, Grijpskerk, Ezinge, Opende en Grootegast. In deze zes dorpen wordt sowieso een wijkaanpak gestart in samenwerking met de isolatieondersteuner Regionaal Energieloket. Aanvullend daarop kunnen dorpsbewoners uit deze zes dorpen ook nog een aanpak opstarten. Voor deze zes dorpen is een budget van € 7.500,- per dorp beschikbaar. Voor de overige 9 dorpen is een budget van € 15.000,- per dorp beschikbaar.	We willen graag dat iedereen meedoet met de isolatieaanpak. Bij sommige mensen werkt het beter als de buurman zegt, 'dit moet je doen!'. Daarom willen we via deze subsidieregeling lokale initiatieven stimuleren om met de isolatieaanpak aan de slag te gaan.
Isolatieaanpak Westerkwartier: financieel advies	Q4 2025	Q2 2026	We hebben tenminste 80 huishoudens ondersteund met een financieel advies. Een financieel adviseur kijkt mee naar de specifieke wensen, de kosten en manieren om deze kosten te dekken. Dit kan bijvoorbeeld met behulp van subsidies, maar ook middels een lening of aanpassing in de bestaande hypotheek. We willen hiermee met name inwoners over bereiken de twijfelen over hun eigen financiele mogelijkheden.	Er is een enkelvoudig onderhandse aanbesteding gedaan om in een korte tijd een aanbod voor financieel advies te hebben. Hiermee kunnen we nog tot medio 2026 vooruit. Voor het vervolg wordt een grotere, meervoudige aanbesteding gedaan om het aanbod te kunnen voortzetten.
Isolatieaanpak Westerkwartier: ontzorging minima	Q1 2026	Q4 2027	We hebben zoveel mogelijk inwoners de komende drie jaar hulp geboden die qua inkomen onder de minimagroep vallen (tot maximaal 140% van het sociaal minimum). Voor deze doelgroep is 100% financiering van de kosten voor isolatie mogelijk vanuit Nij Begun. We willen deze doelgroep via verschillende sporen proberen te bereiken, namelijk via vertrouwde personen (met name sociale partners), de energietoeslag groep, een campagne gericht op senioren, de bewonersavonden die gemeentebreed georganiseerd worden en via deur-aan-deur activatie. Voor deze groep mensen bieden we volledige ontzorging aan, denk aan hulp bij het aanvragen van het isolatieplan, het kiezen van een uitvoerende partij en het aanvragen van subsidie. Dit aanbod wordt via de isolatieondersteuner Regionaal Energieloket geboden.	In het Westerkwartier betreft deze doelgroep zo'n 800 huishoudens (uitgaand van de inkomensgrens en bezit van een eigen woning). De ervaring leert dat deze doelgroep lastiger te bereiken is. Vanuit de isolatieagenda is het doel om de minimadoelgroep zoveel mogelijk in de eerste drie jaar te bereiken. Uit aanvullend onderzoek is gebleken dat een laag inkomen en een hogere, pensioengerechtigde leeftijd vaak samen gaan. We willen in de eerste drie jaar zoveel mogelijk van de 800 minimahuishoudens bereiken.
Isolatieaanpak Westerkwartier: activatiecampagne	Q2 2025	Q4 2027	Er is uitvoering gegeven aan een gemeentebrede activatiecampagne om inwoners gebruik te laten maken van de isolatiesubsidie van Nij Begun. Hiervoor zijn onder andere bewonersavonden en inloopspreekuren georganiseerd en zijn specifieke doelgroepen, zoals ouderen of mensen met een laag inkomen, apart benaderd. Ook zijn diverse woningtypen zoals monumenten, particuliere verhuur en woningen in het buitengebied benaderd met een aparte aanpak. Inwoners hebben gebruik gemaakt van financieel advies en zijn geholpen en ondersteund bij hun isolatietraject. Eind 2027 is in 3.850 woningen minimaal één isolerende maatregel uitgevoerd. Dit als tussendoel van de totale doelstelling van 4.994 woningen die in 2028 bereikt moeten zijn (doelstelling SPUK LAI).	De gemeente heeft specifieke uitkeringen gekregen te weten de SPUK Lokale Aanpak Isolatie en de SPUK energiearmoede. De restanten van deze budgetten worden ingezet voor de financiering van de gemeentelijke isolatieaanpak. De SPUK energiearmoede vereiste geen specifieke doelstelling/aantal te bereiken woningen. De SPUK LAI wel, dit doel is overgenomen als doel voor de Isolatieaanpak Westerkwartier. Na 2027 lopen de doelen van het NIP nog door tot en met 2028, en die van Nij Begun tot en met 2035. Na uitvoering van dit plan van aanpak (geschreven t/m 2027) zal dus een vervolg moeten komen.
3. We bestrijden energiearmoede in onze gemeente				
Uitvoeren stimuleringsactie inductiekoken	Q4 2025	Q3 2026	We hebben samen met de woningcorporaties tenminste aan 125 nieuwe huurders inductiekoken vouchers verstrekt.	Het gaat om woningen van huurders waarvan de woningen al geschikt zijn gemaakt voor inductiekoken.

Jaarplan Duurzaamheid Westerkwartier 2026

Acties	Wanneer	Gereed	Gewenst resultaat	Toelichting
Uitvoeren project waterzijdig inregelen	Q4 2025	Q4 2026	We hebben samen met de woningcorporatie de cv van 50 huurwoningen waterzijdig ingeregeld.	Het gaat om woningen van huurders die later voor verduurzaming op de planning van Wold en Waard staan. Dit project is onderdeel van de prestatieafspraken met Wold en Waard. Beide partijen hebben een budget van € 50.000 beschikbaar gesteld.
Realisateren zonnedak Topsporthal Leek	Q2 2023	Q2 2027	Topsporthal Leek is voorzien van 1200 zonnepanelen waarvan de opbrengsten naar onze minimahuishoudens gaan.	Het eerste project voor minima is gerealiseerd met een carport in Zuidhorn. In totaal zijn ca. 21.000 zonnepanelen nodig om alle minima te laten meeprofiteren.
Realisatie voormalig RWZI-locatie Zuidhorn	Q2 2025	Q4 2026	De voormalig RWZI-locatie ontwikkelen we in samenwerking met een lokale energiecooperatie tot een minimaproject.	Het eerste project voor minima is gerealiseerd met een carport in Zuidhorn. In totaal zijn ca. 21.000 zonnepanelen nodig om alle minima te laten meeprofiteren.
Verkenning nieuwe zonne-energieprojecten voor minima	Q2 2024	Q4 2026	Er is een nieuwe projectlocatie bekend om naast de zonnecarport Zuidhorn en Topsporthal Leek voldoende gespreide opwekprojecten te hebben voor alle minima in de gemeente. Breder dan gemeentelijke assets.	Het gaat hierom alternatieve locaties voor projecten om alle postcodegebieden in de gemeente te kunnen bedienen. Voor de locatiekeuze/realisatie houden rekening met de huidige netcongestie en overleggen we Enexis over de wachttijd voor projecten.
Uitvoeren Fonds Wonen Westerkwartier	Q1 2026	Q1 2027	Inwoners in het Westerkwartier kunnen geld lenen tegen een lage rente om duurzame maatregelen te nemen, in combinatie met langer thuiswonen of het kopen van een starterswoning.	Dit fonds is een voorzetting van de eerdere starterslening en de duurzaamheidslening.
4. Wij stellen de toekomstige warmtevoorziening voor alle panden nader vast in het warmteprogramma en geven hieraan uitvoering met (pilot)projecten.				
Opstellen Warmteprogramma	Q3 2024	Q3 2026	Er is een warmteprogramma voor de gemeente Westerkwartier opgesteld.	In navolging van de Transitievisie Warmte (2021) dienen gemeenten een Warmteprogramma op te stellen. Dit komt voor uit de Wet gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie (WgiW). Het warmteprogramma is tevens een verplicht programma onder de Omgevingswet.
Uitvoering prestatieafspraken 2026 woningcorporatie	Q1 2026	Q4 2026	Samen met de woningcorporatie geven we uitvoering aan de prestatieafspraken op het gebied van energiearmoede en collectieve warmte en deze geevalueerd.	Er is afgesproken om in de periode 2020-2030 jaarlijks tenminste 150 woningen te verbeteren. Daarnaast worden jaarlijks aanvullende afspraken gemaakt onder andere op het gebied van aanpak energiearmoede en collectieve warmte.
Uitvoeren rentekortingsregeling maatschappelijk vastgoed Fonds Nieuwe Doen	Q1 2025	Q1 2027	Maatschappelijk vastgoed in de gemeente Westerkwartier kan een rentekorting krijgen van 3% op het geldende rentepercentage van Fonds Nieuwe Doen van de provincie Groningen.	Vanuit het Themafonds Corona zijn middelen aangemerkt om in te zetten voor het verduurzamen van Maatschappelijk Vastgoed. Aan de hand van dit besluit wordt er een rentekortingsregeling opgesteld.
Deelname flexteam Warmte Groningen	Q3 2025	Q4 2026	Het flexteam Warmte van de provincie Groningen heeft de gemeente Westerkwartier ondersteund bij meerdere vraagstukken op het gebied van de warmtetransitie.	De Groninger gemeenten hebben gezamenlijke capaciteit (3fte) georganiseerd voor ondersteuning in de warmtetransitie. Het flexteam werkt vraaggestuurd op verschillende vraagstukken. Het flexteam gaat voorlopig voor 2 jaar aan de slag en wordt na 1 jaar geëvalueerd.
5. We nemen een besluit over de oprichting van een gemeentelijke warmtebedrijf.				
Oprichten gemeentelijk warmtebedrijf	Q3 2025	Q2 2026	Er is een gemeentelijk warmtebedrijf opgericht dat als overkoepelende organisatie kan fungeren voor verschillende warmteprojecten in de gemeente.	Volgens de nieuwe Warmtewet (WcW) moeten warmtenetten grotendeels in publieke handen zijn. Daarom richten we een gemeentelijk warmtebedrijf op dat het warmtenet in Marum en toekomstige projecten kan beheren. Het bedrijf start als volledig eigendom van de gemeente en kan later worden uitgebreid met andere publieke partijen
Uitvoeren vervolgstudie warmtenet Zuidhorn	Q3 2026	Q3 2027	We hebben een vervolgstudie uitgevoerd naar de mogelijkheid voor een (kleinschalig) warmtenet voor een gedeelte van Zuidhorn.	In 2023 heeft al een verkenning plaatsgevonden naar de mogelijkheden voor een warmtenet in een deel van Zuidhorn. De bron hiervoor kan een combinatie van het Van Starkenborghkanaal en het rioolgemaal zijn.
Verkenning warmtenet Leek	Q1 2026	Q4 2026	Er heeft een verkenning plaatsgevonden naar mogelijke logische locaties voor het aanleggen van een (kleinschalig) warmtenet in een deel van Leek.	De afgelopen jaren heeft er een verkenning naar een warmtenet in Leek plaatsgevonden. Hieruit zijn een aantal aanknopingspunten naar voren gekomen die verder worden verkend, hier wordt gebasseerd op de eerdere al uitgevoerde onderzoeken.
Ontwikkelen uitbreiding warmtenet Marum	Q3 2025	Q4 2026	Er is een uitvoeringsplan ontwikkeld voor de uitbreiding van de eerste 2 fases van de uitbreiding van het warmtenet in Marum.	De afgelopen jaren is de haalbaarheid van de uitbreiding van het warmtenet in Marum verkend. Hieruit is een voorlopige fasegewijze uitrol gekomen. Gezamenlijk met de stakeholders bij het warmtenet gaan we een plan voor een fasegewijze uitrol verder ontwikkelen.
6. Duurzame mobiliteit hebben we actief gestimuleerd en bijbehorende laadfaciliteiten gestimuleerd.				

Jaarplan Duurzaamheid Westerkwartier 2026

Acties	Wanneer	Gereed	Gewenst resultaat	Toelichting
Aanleggen snellaadinfrastructuur en plannen van binnenstedelijk snelladen	Q2 2024	Q2 2026	Op een aantal strategische plekken in onze gemeente (carpoolplaatsen Aduard, Leek, Marum en Boerakker) hebben we snelladers geplaatst en een plankaart ontwikkeld voor de overige plaatsing van binnenstedelijke snelladers.	Snellaadpalen moeten voorzien in een groeiende laadbehoefte, met name langs corridors (A/N-wegen) en bij winkellocaties (kortparkeren). We ontwikkelen een plankaart voor de binnenstedelijke locaties met ondersteuning van de Provincie Groningen.
Verkennen initiatieven deelmobiliteit dorpen	Q3 2025	Q2 2026	Aan alle dorpsbelangen en energiecoöperaties is gevraagd of er interesse is of concrete ideeën zijn voor deel(auto)initiatieven.	We gaan in gesprek met de geïnteresseerde dorpsbelangen en energiecoöperaties en gebruiken hun feedback als input voor het uitvoeringsplan deelmobiliteit.
Opstellen plan voor uitvoeren pilot deelauto's dorpen	Q4 2024	Q2 2026	We hebben een plan uitgewerkt en zijn gestart met een nieuwe proef om deelauto's op meerdere dorpslocaties te ondersteunen. We richten ons hier vooral op buurtinitiatieven en zullen deze ondersteunen.	De gemeente kan bijdragen in de kosten om een deelauto uit te proberen. Bij voldoende belangstelling kan de locatie worden omgezet naar een vaste standplaats voor een deelauto.
Actualiseren Laadvisie en plaatsingsbeleid	Q1 2025	Q2 2026	We hebben de Laadvisie en het bijbehorende plaatsingsbeleid uit 2022 herijkt en geactualiseerd.	De Laadvisie moet volgens afspraken binnen de NAL elke twee jaar herijkt worden. In de praktijk wijken gemeenten hiervan af, omdat dit niet altijd noodzakelijk blijkt te zijn.
Uitvoeren concessie openbare laadpalen	continu	continu	De openbare laadpalen in de gemeente worden geplaatst als onderdeel van de provinciebrede concessie	
Afhandelen aanvragen openbare laadpalen	continu	continu	We behandelen de aanvragen voor openbare laadpalen door publicatie van het verkeersbesluit en en monitoren van de voortgang.	Naast verzoeken van inwoners werken we ook continu aan nieuwe locaties voor strategische laadpalen. Deze aanvragen initieren we zelf.
Onderzoeken, voorbereiden en uitvoeren proef verlengde private aansluitingen (VPA)	Q4 2025	Q2 2028	We hebben de voor- en nadelen van de verschillende vormen van VPA's in kaart onderzocht, een voorkeursvorm geselecteerd en een proef gedaan met deze vorm van een VPA. Na de proef evalueren wij het gebruik van kabelgoottegels en schrijven we nieuwe beleidsregels voor VPA's.	VPA's staan we nu niet toe i.v.m. de veiligheid en aansprakelijkheid in de openbare ruimte. Met de proef willen we voor onze gemeente testen of we dit definitief willen toestaan.
Deelnemen onderzoek CARMAL	Q3 2025	Q2 2026	We hebben deelgenomen aan het project CARMAL waarbij onderzoek naar deelinitiatieven en micrologistiek is gedaan en mogelijkheden bekend zijn voor de verdere toepassing daarvan in onze gemeente.	Dit project wordt geinitieerd door de Hanzehogeschool. Meerdere noordelijke gemeenten en bedrijven zijn aangesloten.
Uitwerken realisatie doorfietsroute Zuidhorn-Leek	Q1 2025	Q4 2026	Er is gekozen voor een optimale route die het gebruik van de (e-)fiets door inwoners maximaal stimuleren.	Dit project wordt gerealiseerd samen met de provincie Groningen en Groningen Bereikbaar.
7. In 2030 is de CO2-uitstoot van gemeentelijk vastgoed met 55% gereduceerd (t.o.v. 2020) en beschikken we over een fossielvrij wagenpark.				
Uitvoering Programma Huisvesting gem. organisatie	Q1 2022	Q4 2028	De mogelijkheden zijn bekend voor een duurzame, toekomstige huisvesting van de gemeentelijke organisatie.	Dit is een centraal onderdeel van het Collegeuitvoeringsprogramma 2023-2026. De nieuwbouwplannen voor Novatec zijn deze periode al gerealiseerd. Voor nieuwbouw moet rekening gehouden worden met transportschaarste op het elektriciteitsnet.
Aanschaf en verduurzamen wagenpark	continu	continu	Bij vervanging is standaard gekozen voor duurzame, fossielvrije alternatieven.	
Uitvoeren routekaart verduurzaming vastgoed	Q2 2025	Q4 2026	We hebben uitvoering gegeven aan onze routekaart verduurzaming vastgoed en daarbij in de huidige tranche van 19 nieuwe panden nieuwe verduurzamingsmaatregelen doorgevoerd.	
Uitvoeren energiemonitoring	continu	continu	We hebben energieverbruik in onze gebouwen gemonitord en de besparingseffecten van maatregelen inzichtelijk gemaakt.	
Verduurzamen bij vervangingsonderhoud	continu	continu	Bij noodzakelijke vervangingen van installaties of gebouwonderdelen hebben we standaard duurzame alternatieven onderzocht en indien haalbaar toegepast.	
Duurzame leefomgeving				
8. Wij nemen alle ruimtelijke maatregelen die nodig zijn om netcongestie te verminderen.				
Verkenning locaties en standaard aanpak MS-T stations	continu	continu	De locaties zijn in beeld gebracht voor nieuwe MS-T stations en de planningen zijn gemaakt voor bijbehorende ruimtelijke procedures.	Er worden in de aankomende jaren naar verwachting ca. 10 nieuwe MS-T stations bijgebouwd in onze gemeente. Dit vergt zorgvuldige afstemming met Enexis over ruimtelijke locaties en de verdere vergunningsprocedure.
Werkafspraken maken Enexis en gemeente Westerkwartier	Q1 2026	Q3 2026	Er is een samenwerkingsovereenkomst getekend en er zijn nadere werkafspraken gemaakt met het doel dat de productiestraten van Enexis optimaal werken om nieuwe netinfrastructuur te produceren voor onze gemeente.	
Uitvoeren Enexis buurtaanpakken	continu	continu	In meerdere kernen is een buurtaanpak uitgevoerd om op projectmatige wijze compactstations bij te bouwen.	Bij deze werkzaamheden zijn tussen de 200 en 300 nieuwe compactstations nodig. Dit is een verdubbeling van het aantal transformatorhuisjes in woonwijken.
Realiseren MS-T Zuidhorn	Q4 2024	Q3 2026	Een nieuw middenspanningsstations is vergund en volledig operationeel.	
Realiseren MS-T Leek	Q1 2026	Q3 2026	Een nieuw middenspanningsstations is vergund en volledig operationeel.	

Jaarplan Duurzaamheid Westerkwartier 2026

Acties	Wanneer	Gereed	Gewenst resultaat	Toelichting
Realiseren MS-T Marum	Q4 2026	Q4 2026	Een nieuw middenspanningsstations is vergund en volledig operationeel.	
Realiseren MS-T Leek Oostindie	Q1 2026	Q4 2026	Een nieuw middenspanningsstations is vergund en volledig operationeel.	
Deelnemen regio-overleg project 380 kV Vierverlaten - Ens	Q2 2022	Q4 2026	Er is samen met netbeheerder Tennet een proces doorlopen om te komen tot een hoogwaardige ruimtelijke inpassing van de nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding tussen Vierverlaten en Ens.	In 2026 wordt door de minister van KGG (Klimaat en Groene Groei) het voorkeursalternatief gekozen voor het te volgen tracé.
9. In 2030 wekken we 0,35 TWh per jaar aan duurzame elektriciteit op, zoveel mogelijk in lokaal eigendom.				Monitoring RES
Uitvoeren en evalueren versnellingsaanpak zon-op-dak	Q2 2024	Q4 2026	Met energiecooperaties, woningcorporaties, schoolbesturen, agrarische belangenorganisaties en bedrijven in het Westerkwartier zijn afspraken gemaakt hoe we nog beschikbare potenties voor zonne-energie op daken benutten.	Door netcongestie is het alleen mogelijk om kleinere dakken vol te leggen (tot 250 panelen). Onderdeel van deze aanpak is ook financieel instrumentarium in de vorm van een subsidie.
Uitvoeren subsidieregeling collectieve energie-initiatieven	Q2 2024	Q4 2025	Inwonersgroepen hebben gebruik gemaakt van een subsidie in de opstart van hun cooperatieve energieprojecten.	Er is jaarlijks een budget van €30.000, waarvan maximaal €5.000 per plan.
Zonneweide Lutjegastermolenpolder faciliteren	Q3 2023	Q4 2026	Een maatwerkmethode is doorlopen, waarbij de zonneweide voor tenminste 50% in mede-eigenaarschap is van de omgeving.	De provincie is eigenaar van de gronden.
Zonneweide voormalige stortlocatie Oostwold	Q2 2023	Q4 2025	De bouw is afgerond voor het realiseren van een cooperatieve zonneweide van 2,3 MWp op de voormalige stortlocatie.	
Zonnewal Oostwold faciliteren	Q1 2019	Q4 2026	Het dorp Oostwold wordt ondersteund in de ruimtelijke procedures en overige zaken voor het realiseren van een zonnewal.	
Zonneweide Noordhorn faciliteren	Q2 2022	Q4 2026	De bouw is afgerond voor het realiseren van een natuurinclusief zonnepark, waarbij een gebiedsfonds is ingericht voor de omgeving.	
Zonneweide Grootegast faciliteren	Q2 2024	Q4 2026	De voorlopige ruimtelijke mogelijkheden zijn verkend voor een zonneparkinitiatief.	
Gebiedstransformatie Zuidelijk Westerkwartier faciliteren	Q2 2026	Q1 2027	We hebben in 2026 een tenderproces doorlopen waarbij meerdere initiatiefnemers plannen hebben kunnen inbrengen om een zonontwikkeling te combineren met een andere gebiedsopgave.	Deze opgave komt voort uit de Visie Hernieuwbare Elektriciteit gemeente Westerkwartier. We leggen de relatie met landschappelijke- en koppelkansen met andere opgaves in het gebied.
Faciliteren en beoordelingen nieuwe initiatieven	continu	continu	Met initiatiefnemers is gesproken over hun initiatieven.	
10. Wij voeren samen met waterketenpartners het Watertakenplan 2020-2025 uit.				
Uitvoeren Watertakenplan 2020-2025/ Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie	Q1 2025	Q4 2026	Bij de watertaken en overige werkzaamheden in de openbare ruimte van de gemeente Westerkwartier is rekening gehouden met de gevolgen van klimaatverandering.	
Stimuleren afkoppeling particulieren	continu	continu	Er is subsidie verstrekt aan inwoners die in bestaande situaties regenwater hebben losgekoppeld van het gemengd rioolstelsel.	Het bedrag is 400 euro per inwoner. Dit geldt niet voor nieuwbouwwoningen.
Uitvoeren regentonactie	continu	continu	We stimuleren het gebruik van regenton voor het opvangen en hergebruiken van water en voor ontlasting van het riool.	
11. De gemeente Westerkwartier is een proeftuin in het Noorden als gaat om energie- en klimaatinnovaties.				
Uitvoeren project Buffer+	Q2 2023	Q4 2027	Onderzoek is gedaan naar de kansen voor het toepassen van natte teelten in gebieden waar veenoxidatie wordt voorkomen (want vrijgekomen CO2).	Dit project komt tot stand met in totaal 21 verschillende gemeenten, organisaties en kennisinstellingen.
Uitvoeren vulpunt alternatieve brandstoffen	Q2 2024	Q3 2026	Er is een operationeel vulpunt voor alternatieve randstoffen gerealiseerd op Leeksterveld.	
Oprichten cooperatieve energiehub Leeksterveld & Leeksterhout	Q3 2024	Q4 2026	De mogelijkheden zijn bekend om samen met de netbeheerder een pilot voor een energiehub in te richten in onze gemeente.	
Faciliteren Project NL-ECO	Q2 2023	Q2 2025	Er is meerjarig onderzoek gedaan naar energie-efficiente informatietechnologie.	Gemeente Westerkwartier participeert als enige gemeente in een landelijk consortium van kennisinstellingen.
12. Bij de (her)inrichting van gebieden en transformatie van gebieden passen we standaard klimaatvriendelijke ontwerpprincipes toe.				
Faciliteren pilot energielandgoed Jonkersvaart	Q2 2025	Q2 2026	Wij hebben in overleg met medeoverheden één pilot succesvol gefaciliteerd voor het vormgeven van een energielandgoed in Jonkersvaart.	Deze mogelijkheid is aangewezen in de omgevingsvisie Westerkwartier/ Visie Hernieuwbare Elektriciteit gemeente Westerkwartier. De gemeente stelt de kaders/eisen op in een uitnodigingsdocument waar de initiatiefnemer aan moet voldoen.
Omgevingstraject NAM-Grijpskerk	Q2 2022	continu	In het omgevingstraject zijn kansen bekend om een bijdrage te leveren aan de klimaatdoelstellingen van de Westerkwartier.	In dit traject spreken gemeente Westerkwartier, Noordenveld en Ministerie van EZK, NAM en omwonenden met elkaar over de gasopslagen Norg en Grijpskerk.

Jaarplan Duurzaamheid Westerkwartier 2026

Acties	Wanneer	Gereed	Gewenst resultaat	Toelichting
Deelnemen aan Programma Aansluiting Wind op Zee (PAWOZ)	Q1 2024	Q3 2026	We hebben afspraken gemaakt over de gebiedsinvesteringen in het kader van PAWOZ en hierover een bestuursakkoord ondertekend.	Het gaat om mogelijke waterstofverbindingen met waterstof geproduceerd op zee, die na 2035 in de gemeente Westerkwartier aansluiten op het Waterstofnetwerk Nederland.
Uitvoeren 65000-bomenplan	Q3 2023	Q2 2026	We een plan gemaakt en uitgevoerd hoe we voor iedere inwoner een boom kunnen planten en daarmee extra CO2 gaan vastleggen.	Deze actie is afkomstig uit het Collegeuitvoeringsprogramma. We leggen de relatie met overig beleid (HSHS en het programma Bos & Hout van de Provincie Groningen).
Uitvoering Gebiedsontwikkeling Zuidelijk Westerkwartier	Q1 2018	Q4 2026	De plannen zijn uitgevoerd om water te bufferen, te bergen en de lokale ecologische structuur en biodiversiteit te versterken in het gebied.	De gemeente is participant/gebiedsadviseur. De project is opgezet vanuit het waterschap en de agrarische natuurvereniging.
Duurzaam ondernemen				
13. We hebben een toekomstbestendige afvalinzameling en -verwerking.				
Uitvoeren duurzame meerjarenaanpak zwerfaval	Q4 2024	Q4 2026	De huidige aanpak zwerfvuil is uitgevoerd om effectief zwerfafval te kunnen verminderen in het Westerkwartier.	Overige, nieuwe plannen krijgen in het jaar 2024 en later zijn afhankelijk van de zwerfafvalvergoeding die we gaan ontvangen.
Opstellen plan nieuwbouw Grondstoffencentrum	Q2 2024	Q2 2026	Er is een concreet plan uitgewerkt en vastgesteld voor de realisatie van een nieuw Grondstoffencentrum waar we verschillende functies combineren.	De relatie wordt gelegd met kansen voor het combineren van een werkleerbedrijf, een ambachtencentrum, Novatec en de Kringloopwinkel.
Opleiden en inzetten afvalcoaches	Q2 2024	Q4 2026	Enkele afvalcoaches hebben inwoners geholpen met afvalscheiding en zich ingezet overige vormen van educatie.	Voorlichting en educatie helpt om de kwaliteit van brongescheiden stromen te verbeteren.
14. We voeren onze economische visie uit met aandacht voor duurzame en circulaire verdienmodellen voor ondernemers.				
Kaveluitgifte nieuwe kavels Leeksterveld	Q2 2023	Q3 2026	Bij de uitgifte en gunning van nieuwe kavels zijn aanvullende duurzame criteria gesteld onder andere ten aanzien van opwek en verbruik van energie, CO2-uitstoot en biobased bouwmaterialen.	
Uitvoeringsprogramma toekomstbestendige bedrijventerreinen (TBBT)	Q1 2026	Q2 2027	Er is per terrein een gebiedsprofiel met de duurzame thema's die spelen en een actieprogramma opgesteld.	Dit gaat over het toekomstbestendig maken van bedrijventerrein in brede zin. Duurzame onderwerpen zijn hier een onderdeel van.
Pilot Last Mile Leeksterveld/Leeksterhout	Q4 2025	Q4 2026	Een proef is uitgevoerd om medewerkers op deze bedrijventerreinen duurzamer naar hun werk te laten gaan in combinatie met andere duurzame acties.	
Verkenning energiehubs Park West en Marum De Poort	Q1 2026	Q4 2027	Er is een eerste verkenning gedaan naar een mogelijke energiehub voor Park West (Grootegast) en De Poort (Marum)	We leggen de relatie met regionale subsidiemogelijkheden en ondersteuning vanuit provincie Groningen.
Uitwerken planvorming circulair bedrijvencluster	Q2 2023	Q2 2026	We hebben onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van een nieuw bedrijvenpark gericht op innovatieve circulariteit.	We leggen daarbij de relatie met het Masterplan Leek-Tolbert en het nieuwe grondstoffencentrum.
Energietoezicht bedrijven en organisaties continueren	Q1 2026	Q4 2026	We hebben nieuwe afspraken met de omgevingsdienst over het continueren van het energietoezicht voor de komende jaren.	Bij deze actie betrekken we het rekenkameronderzoek uit 2025. De uitvoering van deze werkzaamheden hebben we belegd bij de ODG. Het gaat om bedrijven en organisaties die niet vallen onder de Wet Milieubeheer/ Informatieplicht energiebesparing.
Samenwerken met Groningen Werkt Slim (GWS)	Q1 2026	Q4 2026	We hebben in 2026 samengewerkt met GWS voor het stimuleren verduurzaming van bedrijven in het bieden van een concreet hulpaanbod.	
Uitvoeren verkenning proef biobased (ver)bouwen	Q1 2026	Q4 2026	Samen met meerdere lokale partijen hebben we de mogelijkheden verkend aan een verdienmodel voor het duurzaam renoveren van een bestaande woonwijk.	Deze proef doen we samen met Circulair Groningen, Wold en Waard en lokale ondernemers.
15. We hebben invulling gegeven een aan duurzaam en circulair inkoop- en aanbestedingsbeleid.				
Start opstellen nieuw inkoopbeleid	Q1 2026	Q4 2026	Er is gestart met het opstellen van een nieuw, duurzaam inkoop- en aanbestedingsbeleid.	
Proces algemeen				
a. We hebben een participatie en communicatie op een effectieve manier helpen vormgegeven				Evaluaties
Deelnemen aan Regiotafel energiecooperaties	continu	continu	De gemeente heeft deelgenomen aan het overleg met de energiecooperaties en expertise helpen organiseren voor ondersteuning van diverse cooperatieve projecten.	
Communiceren over initiatieven	continu	continu	De gemeente heeft aandacht actief aandacht gevraagd voor voorbeelden duurzame initiatieven van inwoners en bedrijven.	Koppeling met het communicatieplan Duurzaam Westerkwartier.
Afstemmingsplatform Energie & Klimaat	continu	contrinu	Er heeft twee keer per jaar overleg op tactisch niveau plaatsgevonden over klimaatopgaven, aanpassing van netwerken en overige nutsvoorzieningen.	Om werkzaamheden te combineren en ontwikkelingen te monitoren werken we met in een samenstelling met netbeheerder, woningcorporatie en waterbedrijf.
Uitvoeren project Junior Energiecoach	Q1 2026	Q4 2026	In totaal 50 gezinnen in het Westerkwartier hebben dit jaar meegedaan met het project Junior Energiecoach.	
Vernieuwen en verbeteren inhoud gemeente website	continu	continu	Praktische informatie is toegankelijke manier gepresenteerd via de website van de gemeente.	

Jaarplan Duurzaamheid Westerkwartier 2026

Acties	Wanneer	Gereed	Gewenst resultaat	Toelichting
Evalueren en continueren Energieloket Westerkwartier	Q4 2025	Q2 2026	Via het Regionaal Energieloket hebben we particulieren geholpen en informatievoorziening verder uitgebreid. We evalueren de samenwerking in juni 2026.	Dit gebeurt in samenwerking met Regionaal Energieloket.
b. Wij monitoren de resultaten voor het grondgebied uit dit duurzaamheidsbeleid.				
Uitrollen en bijhouden monitoringstool	continu	continu	De monitoring van het programma duurzaamheid is op orde en wordt bijgehouden. Hiervoor is een digitale tool ontwikkeld.	De monitor wordt gevuld met openbare gegevens en specifieke gegevens over de gemeentelijke activiteiten.
c. Wij stimuleren kennisontwikkeling op het gebied van duurzaamheid en betrekken medewerkers bij duurzame acties.				
Deelname Regionale Energiestrategie Groningen/pMIEK (provinciaal Meerjarenprogramma Energie en Klimaat)	Q1 2019	continu	Er is een pMIEK opgesteld met prioritaire infrastrctuurprojecten in samenhang met ruimtelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen in het energiesysteem (o.a. industrie, mobiliteit, woningbouw, opwek). Kennis met andere gemeenten is gedeeld als het gaat om de meest actuele ontwikkelingen energietransitie en (het voorkomen van) netcongestie.	De volgende mijlpaal zijn het opleveren van pMIEK 2.0 en Voortgangsdocument RES 3.0 in 2025.
Deelname regionaal Warmtehuis	Q2 2024	Q2 2026	Er is deelgenomen aan de overleggen om na te denken over regionale uitvoeringscapaciteit voor warmtevraagstukken.	
Deelname overleg pMIEK (provinciaal Meerjarenprogramma Energie en Klimaat)	Q2 2023	Q2 2027	Er is een pMIEK voor Groningen opgesteld met daarin van prioritaire infrastrctuurprojecten in samenhang met ruimtelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen in het energiesysteem (o.a. industrie, mobiliteit, woningbouw, opwek).	De pMIEK is een samenwerking tussen de provincie, de gemeenten en netbeheerders in Groningen. De volgende mijlpaal is pMIEK 3.0 in 2027.

Financieel Dekkingsplan Jaarplan Duurzaamheid 2026

versie: 06-01-2025

Uitgaven

		gem. middelen incl. overheveling
DUURZAAM WONEN		
1.Aardgasvrije woningen	€	15.000,00
2. Isolatiaanpak	€	66.000,00
3. Energiearmoede	€	205.000,00
4. Warmteprogramma	€	240.000,00
5. Warmtebedrijf en collectieve warmte	€	110.000,00
6. Mobiliteit	€	20.000,00
7. Gemeentelijke gebouwen en wagenpark	€	-
DUURZAME LEEFOMGEVING		
8. Verzwaring elektriciteitsnet ****	€	-
9. Hernieuwbare energie	€	93.000,00
10. Klimaatadaptatie *	€	-
11. Innovatie ****	€	-
12. Gebiedstranformaties ****	€	-
DUURZAAM ONDERNEMEN		
13. Afvalinzameling en verwerking *	€	-
14. Circulair bouwen en ondernemen	€	80.000,00
15. Duurzaam inkopen ****	€	-
PROCES		
a) participatie en communicatie	€	13.500,00
b) beleidsontwikkeling en monitoring	€	10.000,00
C) regionale samenwerking en kennisdeling	€	-
TOTAAL* **	**€**	**852.500,00**

Besteedbaar budget

Overheveling 2025		
Opwekproject minima Topsporthal Leek	€	180.000,00
Klimaatmiddelen Rijk 2022-2024 (voor projecten)	€	200.000,00
Subtotaal 1	**€**	**380.000,00**
Budget begroting 2026		
Budget Duurzaamheidsbeleid 2025-2030 (s)	€	610.000,00
Subtotaal 2	**€**	**610.000,00**
Klimaatmiddelen Rijk **		
Uitkering energiearmoede (deel 1 t/m 4)	€	728.000,00
Nationaal Isolatieprogramma	€	12.352.000,00
Proeftuin aardgasvrije wijken	€	3.594.000,00
NPLW-subsidie verduurzamen Garnwerd	€	232.000,00
Subtotaal 3	**€**	**16.906.000,00**
SALDO	€	137.500,00
TOTAAL* **	**€**	**990.000,00**

* Hiervoor geldt dat er aparte financieringsysthematiek is (bv. rioolheffing, afvalstoffenheffing).

** Deze budgetten betreffen toegekende rijkssubsidies voor meerjarige projecten. Deze bedragen zijn daarom niet opgenomen in de totaaloptelling.

*** Het totaal is exclusief investeringen in gemeentelijke eigendommen: OVL, riolering, wegen, gemeentelijk vastgoed, wagenpark, zwembaden

**** Hiervoor geldt dat enkel inzet van ambtelijke capaciteit benodigd is.